
Wojny Rzeczypospolitej z Rosją - cz. V - Wojna polsko-rosyjska 1654-1667

Wojna polsko-rosyjska 1654-1667

U genezy wybuchu tego konfliktu stało kozackie powstanie Chmielnickiego. W 1654 roku w Perejśławiu przywódcy kozacy podpisali antypolską ugodę włączającą Ukrainę do Rosji i oddającą prawosławnych kozaków pod opiekę cara. W związku z ugodą perejśławiecką car Aleksy I wypowiedział wojnę osłabionej, trwającą od kilku lat rebelią, Rzeczypospolitej. Wojska rosyjskie wkroczyły na wschodnie tereny Litwy w 1654 roku. Próby zatrzymania postępów wojsk moskiewskich podejmowane przez Janusza Radziwiłła nie przynosiły oczekiwanych skutków. Jednak podboje rosyjsko-kozackie zostały zahamowane przez najazd Szwedów, którzy zajęli prawie cały kraj. Litwini pod wodzą Janusza Radziwiłła sprzymierzyli się z królem szwedzkim, co spowodowało zatrzymanie ofensywy rosyjskiej (Rosjanie bali się wojny z potężną Szwecją). Działania wojenne z wyraźną przewagą Rosjan trwały do 1660 roku, kiedy to sytuacja odwróciła się po zwycięstwie wojsk Rzeczypospolitej pod Płonką. W tym samym roku miała miejsce zwycięska dla Polski kampania na Ukrainie ze zwycięską bitwą pod Cudnowem.

Wojna trwała z różnym natężeniem do roku 1667, kiedy Polska osłabiona między innymi rokoszem Lubomirskiego, zdecydowała się na zawarcie pokoju. Rozejm został zawarty w 1667 roku w Andruszowie. Jego główne postanowienia to oddanie Polsce Inflant południowych (tzw. Inflanty polskie), przekazanie ziemi czernihowskiej i smoleńskiej Rosji, podobnie jak całej prawobrzeżnej Ukrainy (tzw. Zadniestrze) wraz z Kijowem, który mimo, że miał pozostawać przy Rosji tylko przez dwa lata, nigdy już nie wrócił do Polski.